

~ נקודות משיחות קודש ~ (על"פ לקוטרשיחות כרך יד עמוד 117 – מתוך 'לקראת שבת')

"לחטב את ה' עצות"

מחטב עציך עד שאב מימך:

מלמד שבאו פנענים להתגיר בימי משה כו' ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים (כט. י. ובפירוש רש"י) ידוע פתגם רבנו הגאון (הובא בקובץ "היום יום" עמוד פט), ד' "עציך" הוא מלשון עצה, ומלמדנו הכתוב שצריך "לחטב" ולהסיח את ה' עצות" – "רבות מחשבות בלב איש"; ו"מימך" רומז על ה"מים המצמיחים כל מיני תענוג" (תניא פרק א), ועל האדם להיות "שואב מימך" – "לשאב" מתוכו ולבטל את התאוות לענייני גשמיות. ויש לומר שרש"י בפרושו כאן מרמז פרט נוסף בהוראה זו. דשמה תאמר: תינח בשעה שעוסק האדם בתורה ובתפלה, אז ודאי שצריך להכניס ראשו ורבו בענייני הקדשה שעוסק בהם, ופשיטא שאסור שיתערבו חסין שלום מחשבות אחרות ותאוות הגוף;

אבל בשעה שעוסק בענייני "מסחר", שבכלל זה אכילה ושתיה וכל ענייני הגוף, מי יאמר שגם אז צריך לעקר את התאוות מלבו ולהסיח את ה' רבות מחשבות בלב איש", דלכאורה ענייני הרשות נתונים לדעתו ותענוגו של האדם? ועל כך מלמדנו רש"י, ש"באו פנענים" – "כנעני" מלשון סוחר (הושע יב, ח ועוד), ובכל זאת "נתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים", שגם בשעה שהוא "כנעני" ועוסק ב"מסחר" ובענייני הרשות שלו, צריך "לחטב" מדעתו את ה' רבות מחשבות", ו"לשאב" ולהוציא את התאוות מלבו.

(יא) לעברך בברית יהוה אלהיך ובאלתו אשר יהוה אלהיך פרת עמך היום:
 יא לאעליתך בקנא דיי אלהך ובמומתה די יי אלהך גזר עמך יומא דין :

כ"ג • לעברך • להיותך עובר בברית. ולא יתכן לפרשו כמו 'להעבירך', אלא כמו (לעיל ד) 'לעשותכם אותם'. **לעברך בברית •** דרך העברה. כך היו כורתי בריתות עושין מחצה מכאן ומחצה מכאן, ועוברים בנתיים, כמו שנאמר: "העגל אשר פרתו לשנים, ויעברו בין בתריו".

אשל אברהם – הרב אלעזר שנייד

שהרי הענין מדבר על המצוות, כפאמור "אתם" (ע"פ הבנת הנקרא). **לעברך בברית** – דרך העברה, כך היו בורתי בריתות עושין, מחצה מכאן ומחצה מכאן – משמע כל מחיצה, ולא דוקא שחולקים בהמה לשנים, אבל מהפסוק שהביא מוכח שזהו דוקא חלקת הבהמה לשנים. וצריך עיון.

ועוברים בנתיים – ביניהם. **כמו שנאמר** – ירמיה לז, יח. **"העגל אשר פרתו לשנים ויעברו בין בתריו"** – פרתו כלם ברית למרוד במקום, ופרתו העגל לשנים ויעברו בין בתריו למרוד בו, והיא היתה ברית חזקה וגמורה. לאמר: ככה יבחר ויחלק העובר עליה (רש"י שם). וראה גם רש"י בראשית טו, י: "דרך בורתי ברית לחלק בהמה ולעבור בין בתריה, כמה שנאמר לחלק (ירמיה לז, ט): העוברים בין בתריו העגל". תורה יב

שעשו בני יעקב בערמה, ובחמור אבי שכם שהיה חוי, ויושבי גבעון מן החוי היו.

ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים – מדקדקיהו ל"חוטבי עצים" באנפיהו, שמע מינה לאו בכלל ישראל ניהו, ולא בכלל גרים, אלא עבדים, ועבדים פסולים ניהו, וגבעונים חוטבי עצים ניהו, דלכתי אקצינהו יהושע (רש"י יבמות עט, א). וראה רש"י גיטין כג, ב: "עבד בן ברית הוא, דכתיב מחוטב עציך וגו'". תורה יא **(יא) לעברך** – להיותך עובר בעצמך.

"בברית". ולא יתכן לפרשו כמו **להעבירך** – על-ידי אחרים. פיון שתיבת "עבר" בבנין הקל הוא פועל עומד ואינו יוצא לזולתו (רא"ש). **אלא כמו "לעשותכם אתם"** – לעיל ד, יד. ופירושו: להיותכם עושים, ושם בודאי לא שף לפרש "לעשות אתכם",

להתגיר מחמת יראה (משכיל לדוד). אך ב"תורת מנחם" מכאן, שמנה שרש"י לא כתב שלא קבלם, משמע שכן התגירו, ומשה קבלם, אלא שהיו גרים מסוג מסוים, לכן התורה הוציאה אותם מכלל "גרה אשר בקרב מחניך", והזכירם כ"חוטבי עצים ושואבי מים".

דרך שבאו גבעונים בימי יהושע וזהו האמור **בגבעונים** – יהושע ט, ד. **"ויעשו גם המה בערמה"** – הלימוד הוא מנה שנאמר **ויעשו גם המה**, דהינו שהם באו אל יהושע כמו שבאו למשה, אבל אין הפירוש שהם באו בערמה ליהושע כמו שבאו למשה, כי אל משה לא באו בערמה, אלא באו בגלוי כדי להתגיר. ומה שכתוב "גם המה", מוסב על הגעשה ולא על "בערמה" (נח"י ומשכיל לדוד). וראה רש"י יהושע שם: **"ויעשו גם המה בערמה** – כמו